

«مقررات مصوب»

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار
متشکل ارز ایران»

شماره: ۰۲۶ / ب م

تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

تاریخ ابلاغ: ۱۳۹۸/۰۳/۰۱

تاریخ آخرین اصلاح: ۱۴۰۰/۱۰/۱۵

مرجع تصویب: هیئت مدیره شرکت مدیریت
بازار متشکل معاملات ارز ایران

مقدمه

این دستورالعمل در اجرای تصویب نامه جلسه شماره ۱۲۶۴ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۸ شورای پول و اعتبار و «دستورالعمل اجرایی بازار متشکل معاملات ارزی» مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۱۵ و اصلاحات آن مصوب ۱۳۹۸/۱۱/۲۱ هیئت عامل بانک مرکزی در تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷ به تصویب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران رسید و در تاریخ های ۱۳۹۹/۰۴/۰۴ ، ۱۳۹۹/۰۵/۲۹ ، ۱۳۹۹/۰۷/۲۳ ، ۱۳۹۹/۰۸/۰۷ ، ۱۴۰۰/۰۳/۲۳ و ۱۴۰۰/۱۰/۱۵ اصلاح شد و مشتمل بر ۲۳ ماده و ۱۴ تبصره می باشد.

فصل اول: تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱- اصطلاحات و واژه هایی که در دستورالعمل اجرایی بازار متشکل معاملات ارزی مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۱۵ و اصلاحات آن مصوب ۱۳۹۸/۱۱/۲۱ هیئت عامل بانک مرکزی تعریف شده اند، در این دستورالعمل نیز به همان معانی به کار رفته اند. سایر اصطلاحات دارای معانی زیر می باشند:

- (۱) **ایستگاه معاملاتی:** سامانه ای الکترونیکی است که پس از اخذ مجوز و نصب نرم افزارهای لازم، در اختیار کارگزاری عضو قرار داده می شود. این سیستم مستقیماً به سامانه معاملاتی متصل است و کارگزار از طریق آن به انجام معامله مبادرت می ورزد.
- (۲) **تیک قیمتی:** حداقل دامنه تغییر قیمتی سفارش و یا به عبارتی عددی است که قیمت سفارش های ثبت شده در سامانه معاملاتی باید مضربی از آن باشد.
- (۳) **حجم مبنا:** تعداد ارزی است که برای تأثیر در قیمت پایانی هر روز باید در نماد معاملاتی مربوط مورد دادوستد قرار گیرد.
- (۴) **حداقل حجم سفارش:** حداقل تعداد ارزی است که طی یک سفارش می بایست وارد سامانه معاملات گردد.
- (۵) **دامنه نوسان:** دامنه ی نوسان روزانه ی قیمت نماد معاملاتی قابل معامله در بازار متشکل ارز ایران است که نسبت به قیمت پایانی تعیین می شود و ورود سفارش ها در هر روز صرفاً در این دامنه ی قیمت مجاز است.

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران»

مصوب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

- ۶) **قیمت پایانی:** قیمت هر نماد معاملاتی است که در پایان هر جلسه رسمی معاملاتی بر اساس نرخ میانگین موزون معاملات و حجم مینا محاسبه و مبنای اعمال دامنه نوسان روزانه‌ی قیمت قرار می‌گیرد.
- ۷) **قیمت نظری گشایش:** قیمتی است که در مرحله‌ی گشایش، بر اساس سفارش‌های ثبت شده با استفاده از سازوکار حراج توسط سامانه معاملاتی محاسبه و معاملات مرحله‌ی گشایش با آن قیمت انجام می‌شود.
- ۸) **کیف پول:** منظور حساب ویژه‌ای است که برای هر کارگزار در دفاتر مالی "مدیریت بازار" تعریف می‌شود.
- ۹) **محدودیت حجمی:** حداکثر میزان ارزی است که طی یک سفارش قابلیت ورود در سامانه معاملات را دارد.
- ۱۰) **مشتری:** شخصی است که متقاضی خرید یا فروش ارز است.
- ۱۱) **معامله‌گر:** شخصی است که پس از اخذ مجوز معامله‌گری از مدیریت بازار می‌تواند به نمایندگی از کارگزار به سامانه معاملاتی دسترسی داشته باشد و اقدام به انجام معامله به نام و حساب کارگزار نماید.
- ۱۲) **واحد پایه سفارش:** عددی است که مبلغ سفارش باید مضربی از آن باشد.
- ۱۳) **وضعیت باز ارزی:** حاصل جمع جبری خالص معاملات محقق شده (اعم از خرید و فروش) با سفارش‌های خرید یک کارگزار در یک نماد معاملاتی در هر لحظه است.

فصل دوم: ضوابط کلی حاکم بر معاملات

- ماده ۲- کلیه معاملات در بازار متشکل ارز ایران باید با رعایت ضوابط این دستورالعمل، به صورت الکترونیکی و از طریق سامانه معاملاتی انجام شود.
- ماده ۳- کلیه معاملات بر مبنای اعلام سفارش از طرف کارگزار در جلسه رسمی معاملاتی صورت می‌پذیرد.
- تبصره ۱- دریافت سفارش خرید و فروش، تطبیق سفارش‌ها، انجام معاملات و تسویه آن‌ها، صرفاً از طریق سامانه معاملات صورت می‌پذیرد.
- تبصره ۲- هر کارگزار می‌تواند از طریق ایستگاه معاملاتی، سفارش خرید و فروش خود را به همراه قیمت و حجم مورد نظر وارد سامانه معاملاتی نماید.

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران»

مصوب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

ماده ۴- روزهای معاملاتی بازار متشکل ارز ایران، روزهای کاری شنبه لغایت پنجشنبه می باشد. جلسات معاملاتی روزهای شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۹:۰۰ آغاز و در ساعت ۱۵:۳۰ خاتمه می یابد. همچنین جلسه معاملاتی روز پنجشنبه از ساعت ۹:۰۰ آغاز و در ساعت ۱۲:۳۰ خاتمه می یابد.

تبصره ۱- تغییر ساعت و روزهای انجام معامله و جلسات معاملاتی با تصویب مدیریت بازار امکان پذیر خواهد بود. این تغییر باید حداقل سه روز کاری قبل از اعمال، توسط مدیریت بازار به اطلاع عموم برسد.

تبصره ۲- مدیریت بازار می تواند ساعات شروع و خاتمه و طول جلسات معاملاتی را در صورت بروز اشکالات فنی در سامانه معاملاتی تغییر دهد. این تغییر باید بلافاصله و به نحو مقتضی به اطلاع عموم برسد.

فصل سوم - شرایط حاکم بر معاملات

ماده ۵- دامنه نوسان هر نماد معاملاتی، به میزان پنج (۵) درصد نسبت به قیمت پایانی است.

تبصره - مدیریت بازار می تواند در صورت بروز شرایط خاص، دامنه نوسان را تغییر دهد. در این صورت، مراتب می بایست به نحو مقتضی به اطلاع عموم برسد.

ماده ۶- حجم مینا برای تمامی نمادهای معاملاتی، دو میلیون (۲.۰۰۰.۰۰۰) واحد است.

تبصره ۱- در صورتی که حجم معاملات طی یک روز به حجم مینا نرسد، قیمت پایانی بر مبنای فرمول اعلامی مدیریت بازار اعلام خواهد شد.

تبصره ۲- مدیریت بازار می تواند نسبت به تغییر حجم مینا اقدام نماید. در این صورت، مراتب می بایست پیش از اعمال به اطلاع عموم برسد.

ماده ۷- کارگزار خریدار ملزم است ارز خریداری شده از بازار متشکل ارز ایران را ظرف مدت حداکثر سه (۳) روز کاری از تاریخ خرید، صرفاً در قالب مصارف خاص تعیین شده در مقررات و بخشنامه های بانک مرکزی بفروشد یا در بازار متشکل ارز ایران عرضه نماید؛ به نحوی که وضعیت باز ارزی کارگزار در روز جاری نباید بیشتر از مجموع خریدهای کارگزار از بازار متشکل ارز ایران طی ۳ روز کاری گذشته باشد.

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران»

مصوب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

تبصره- کارگزار می تواند ارز خریداری شده از بازار متشکل ارز ایران را حداکثر یک (۱) درصد بالاتر از قیمت پایانی که پس از آغاز مرحله معاملات پیوسته در بازه های ۱۵ دقیقه ای در سامانه معاملات منتشر می شود، در بازار خرده فروشی عرضه نماید.

ماده ۸- حداقل حجم سفارش خرید هر نماد معاملاتی، سیصد (۳۰۰) واحد بوده و محدودیت حجمی سفارش خرید به تشخیص مدیریت بازار برای هر نماد معاملاتی با رعایت سقف سیصد هزار (۳۰۰.۰۰۰) واحد تعیین می گردد. حداقل حجم سفارش فروش هر نماد معاملاتی، سیصد (۳۰۰) واحد و بدون محدودیت حجمی می باشد.

ماده ۹- وضعیت باز ارزی کارگزار در هر لحظه نمی تواند مجموعاً بیش از معادل پانصد هزار (۵۰۰.۰۰۰) یورو از ارزش های مختلف باشد.

تبصره ۱- در محاسبه لحظه ای وضعیت باز ارزی کارگزار، تفاضل خرید و فروش های کارگزار صرفاً در بازار متشکل ارز ایران در روز جاری، با وضعیت باز ارزی روز قبل کارگزار جمع می گردد. (عملکرد روز جاری کارگزار در سامانه سنا، در محاسبه وضعیت باز ارزی لحظه ای کارگزار لحاظ نمی گردد).

تبصره ۲- وضعیت باز ارزی کارگزار در هر روز به روش زیر محاسبه می شود:

مجموع فروش های کارگزار در بازار متشکل ارز ایران (در روز مورد نظر) و فروش های ثبت شده کارگزار از منبع خرید از بازار متشکل ارز ایران در سامانه سنا (در روز مورد نظر) از مجموع خریدهای کارگزار در بازار متشکل ارز ایران (در روز مورد نظر) کسر می گردد. نتیجه این محاسبه، با وضعیت باز ارزی روز قبل کارگزار از این محل که با همین روش محاسبه شده است، جمع

می گردد. چنانچه وضعیت باز ارزی محاسبه شده منفی شود، وضعیت باز ارزی کارگزار در روز مورد محاسبه صفر در نظر گرفته می شود.

ماده ۱۰- تیک قیمتی هر نماد معاملاتی، ۱۰ ریال و واحد پایه سفارش هر نماد معاملاتی، ۱۰۰ واحد ارزی است.

ماده ۱۱- سفارش خرید/فروش فقط تا پایان جلسه معاملاتی اعتبار داشته و به صورت خودکار در پایان جلسه، از سامانه معاملات حذف می شوند.

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران»

مصوب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

ماده ۱۲- مدیریت بازار می تواند در صورتی که شرایط بازار متشکل ارز ایران ایجاب نماید، نسبت به توقف یک یا چند نماد معاملاتی اقدام نماید. در این صورت، مراتب بلافاصله باید به عموم اطلاع داده شود.

ماده ۱۲ مکرر- مدیرعامل بازار متشکل ارز ایران در موارد زیر می تواند سفارش های ثبت شده در سامانه معاملاتی را حذف یا معاملات نمادهای معاملاتی را حداکثر تا پایان روز برگزاری جلسه معاملاتی تأیید ننماید:

۱- اعلام کارگزار مبنی بر وقوع اشتباه و احراز آن توسط مدیرعامل بازار،

۲- خطای معاملاتی ناشی از اشکال فنی سامانه معاملات،

۳- ظن قوی دستکاری قیمت.

چهارم: مراحل انجام معاملات

ماده ۱۳- مراحل انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران به شرح زیر است:

(۱) **مرحله ی پیش گشایش:** این مرحله از ساعت ۹:۰۰ شروع و در ساعت ۱۰:۰۰ خاتمه می یابد. در این مرحله، امکان ورود، تغییر یا

حذف سفارش کارگزاران وجود دارد؛ لیکن معامله ای صورت نمی پذیرد.

(۲) **مرحله ی گشایش:** رأس ساعت ۱۰:۰۰، با اجرای سفارش های موجود در سامانه معاملات و بر اساس سازوکار حراج انجام می شود.

(۳) **مرحله ی حراج پیوسته:** مرحله ای است که پس از انجام مرحله ی گشایش در ساعت ۱۰:۰۰ آغاز و در ساعت ۱۵:۳۰ (روزهای

پنجشنبه، ساعت ۱۲:۳۰) خاتمه می یابد و طی آن معاملات بر اساس سازوکار حراج پیوسته انجام می شود.

تبصره- در مرحله ی پیش گشایش، سفارش های موجود در سامانه معاملاتی برای کارگزاران قابل مشاهده نخواهد بود.

فصل پنجم: تسویه وجوه

ماده ۱۴- کارگزار باید با رعایت ضوابط اعلامی مدیریت بازار، تدبیری اتخاذ نماید که وجوه ارزی و یا ریالی موردنیاز برای سفارشی که قصد ارسال آن طی جلسه معاملاتی جاری را دارد، قبل از ارسال سفارش در کیف پول کارگزار نزد بازار متشکل ارز ایران موجود باشد.

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران»

مصوب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

ماده ۱۵- مدیریت بازار پس از دریافت سفارش، از طریق سامانه معاملاتی وجوه ارزی/ریالی مربوط به معامله را به میزان مجموع مبلغ سفارش و حسب مورد هزینه‌های مربوط، در کیف پول کارگزار نزد بازار متشکل ارز ایران مسدود می‌نماید.

ماده ۱۶- در صورتی که برخی از سفارش‌ها منجر به انعقاد معامله نشود یا معامله‌ی انجام شده تأیید نگردد، سامانه معاملاتی حداکثر تا پیش از ساعت ۹:۰۰ روز کاری بعد، نسبت به رفع مسدودی وجوه مذکور و یا عودت آن به حساب کارگزار حسب مورد اقدام می‌نماید.

ماده ۱۷- تسویه وجوه ارزی/ریالی مربوط به معاملات، در همان روز و حداکثر تا پیش از ساعت ۹:۰۰ روز بعد صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۸- مدیریت بازار هیچ مسئولیتی در قبال هرگونه خسارت مستقیم، غیرمستقیم و یا تصادفی که خارج از کنترل مدیریت بازار باشد، عدم موفقیت در هریک از فرآیند سفارش‌گیری، انجام معامله و تسویه وجوه ارزی/ریالی، اختلالات ناشی از سرویس‌های نرم‌افزاری و یا سخت‌افزاری مرتبط با شبکه بانکی و یا زیرساخت‌های ارتباطاتی و سایر موارد مربوط ندارد.

فصل ششم: حدود مسئولیت، شرایط فعالیت و تعهدات کارگزاران

ماده ۱۹- انجام معامله در بازار متشکل ارز ایران به معنای اعلام آگاهی کارگزار خریدار/فروشنده از مقررات، شرایط و خطرات حاکم بر بازار یادشده و سلب و اسقاط حق هرگونه دعوی به طرفیت مدیریت بازار است.

ماده ۲۰- دسترسی به سامانه معاملات جهت ارسال سفارش خرید و فروش صرفاً در اختیار کارگزاران بوده و هر کارگزار، مسئولیت کامل تمامی اقدامات صورت‌گرفته از طریق دسترسی مذکور را بر عهده دارد.

ماده ۲۱- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات جاری کشور از جمله قانون پولی و بانکی کشور، قانون تجارت و لایحه اصلاحی آن، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی و آیین‌نامه‌های آن، قانون مبارزه با پولشویی، آیین‌نامه اجرایی و دستورالعمل‌های مرتبط با آن، سایر قوانین و مقررات ذیربط و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوطه و همچنین مصوبات شورای پول و اعتبار و دستورات و بخشنامه‌های بانک مرکزی می‌باشد.

فصل هفتم: کارمزدها

ماده ۲۲- کارمزدهای مربوط به معاملات بازار متشکل ارز ایران، به شرح ذیل می‌باشد:

(۱) کارمزد انعقاد معاملات، معادل یک در هزار مبلغ ریالی معامله است.

(۲) کارمزد تسویه معاملات، معادل یک در هزار مبلغ ریالی معامله است.

«دستورالعمل نحوه انجام معاملات در بازار متشکل ارز ایران»

مصوب هیئت مدیره شرکت مدیریت بازار متشکل معاملات ارز ایران مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۷

تبصره ۱- کارمزدهای مذکور از هر یک از طرفین معامله (خریدار و فروشنده) به صورت جداگانه اخذ می شود.

تبصره ۲- مدیریت بازار می تواند به کارگزاران دارای حجم معاملات بالا مطابق ضوابط مصوب خود، تخفیف در کارمزد اعطا نماید.

تبصره ۳- مدیریت بازار باید در ابتدای هر سال نسبت به تعدیل و اعلام مبلغ کارمزد یادشده اقدام نماید.

ماده ۲۳- کارمزد دسترسی به داده های بازار با حفظ محرمانگی برای اشخاص غیرکارگزار، به ازای هر سلول داده مبلغ یکصد (۱۰۰) ریال می باشد